

Cirkulärnr: 1996:56
Diariernr: 1996:0909
Handläggare: Ulf Palm
Sektion/Enhet: Civilrättssektionen
Datum: 1996-03-20
Mottagare: Gemensam kommunadministration
Ekonomi/Finans
Rubrik: Marknadsföringslagen kompletteras med regler som förbjuder
"fakturaskojeri"
Bilagor: SFS 1995:1472

CIRKULÄR

Civilrättssektionen
Ulf Palm

1996-03-20

Gemensam kommunadministration
Ekonomi/Finans

Marknadsföringslagen kompletteras med regler som förbjuder "fakturaskojeri"

Bakgrund

"Fakturaskojeri" är en metod som brukar kallas negativa säljmetoder eller negativ avtalsbindning. Sådana metoder kännetecknas av att marknadsföraren utnyttjar allmänhetens okunnighet om gällande rättsregler för slutande av avtal till att skapa en oriktig föreställning om att bindande avtal har kommit till stånd.

Vid "fakturaskojeri" tillställs konsumenterna eller näringsidkarna fakturor, betalningsaviser eller liknande meddelanden avseende produkter som inte uttryckligen har beställts. Härigenom vilseleds mottagaren i frågan om betalningsskyldig föreligger. I många fall har räkningsmottagaren inte ens fått någon vara levererad eller tjänst utförd.

Ett flertal kommuner har hört av sig till Kommunförbundet den senaste tiden med anledning av att de fått fakturor på icke beställda annonser. Mönstret har genomgående varit detsamma. Kommunen, t.ex. personal inom skolan, centralkök eller bibliotek, har blivit uppringd av någon som per fax har skickat över ett förslag till manus innehållande vissa sakuppgifter om kommunen (telefonnummer m.m.) för godkännande. Den som godkänt sakuppgifterna har inte uppmärksammat att godkännandet av innehållet i annonsen samtidigt skulle kunna utgöra en beställning. Ofta rubriceras handlingen offert eller liknande. Prisuppgifter m.m. har ofta varit svåra att upptäcka och syftet med meddelandet sägs alltid vara att kontrollera att uppgifterna om kommunen stämmer. Det framhålls som regel att ärendet är brådsåkande och mottagaren ges ingen betänketid. Om inget godkännande har erhållits påminns mottagaren ofta per telefon. Ett par dagar senare kommer en faktura. Inget bevis på att annonsen har blivit införd eller att påstådd katalog

eller tidning verkligen existerar har redovisats. Annonsen, om den kommer ut, är som regel helt utan värde för kommunen.

Kommentar

I motiven till lagändringen, som återfinns i 12 § marknadsföringslagen, sägs bl.a. att negativa säljmetoder i form av s.k. fakturaskojeri är ett problem framför allt för företagen, men även statliga myndigheter och kommuner har utsatts för skojeriförsök på senare tid.

Det är inte bara fakturor, inbetalningsaviser och liknande som kan vilseleda mottagaren. Även offerter, ordererkännanden, annonskorrektur etc. kan uppfattas som att beställning skett eller betalningsskyldighet föreligger om mottagaren inte svarar.

Avgörande för om agerandet skall betraktas som "fakturaskojeri" är inte avsändarens avsikt utan det handlar om en objektiv bedömning av vilket intryck som ett förfarande ger.

Många av förfarandena som omfattas av förbudet kan också vara straffbara enligt brottsbalkens bestämmelse om bedrägeribrott (9 kap. brottsbalken).

Misstänkt "fakturaskojeri" kan anmälas till konsumentombudsmannen (KO). Den som bryter mot förbudet mot "fakturaskojeri" kan ådömas s.k. marknadsstörningsavgift. Talan om marknadsstörningsavgift väcks vid Stockholms tingsrätt av KO.

Mot bakgrund av redovisningen ovan finns kanske anledning för kommunerna att göra personalen uppmärksam på att den här typen av säljmetoder har tagit fart på nytt.

Den nya bestämmelsen som förbjuder "fakturaskojeri" trädde i kraft den 1 januari 1996.

Frågor med anledning av detta cirkulär besvaras av i första hand förbundsjuristerna Ulf Palm, tfn 08- 452 79 81 och Agneta Lefwerth, tfn 08- 452 79 79.

SVENSKA KOMMUNFÖRBUNDET
Civilrättssektionen

Hans Ekman

Ulf Palm

Bilagor

SFS 1995:1472